

Вінницький національний технічний університет
Науково-технічна бібліотека
Серія «Вчені нашого університету»

Роман Юрійович КІГЕЛЬ

Біобібліографічний покажчик
до 100-річчя з дня народження засновника
Вінницького політехнічного інституту
(Вінницький національний технічний університет)

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет
Науково-технічна бібліотека

Серія «Вчені нашого університету»

---

*Роман Юрійович
Кігель*

**Біобібліографічний покажчик
до 100-річчя з дня народження засновника
Вінницького політехнічного інституту
(Вінницький національний технічний університет)**

Вінниця
ВНТУ
2025

УДК 012Кігель+016:[929Кігель+33(092)]
К38

Укладачі: *Дєдова К. В.*, головний бібліотекар
науково-технічної бібліотеки ВНТУ

Немчук О. М., головний бібліотекар
науково-технічної бібліотеки ВНТУ

Відповідальна за випуск: *Притуляк Т. Є.*, директор
науково-технічної бібліотеки ВНТУ

Роман Юрійович **Кігель** : біобібліографічний покажчик
К38 до 100-річчя з дня народження засновника Вінницького
політехнічного інституту (Вінницький національний технічний
університет) / уклад.: К. В. Дєдова, О. М. Немчук ; відп. за вип.
Т. Є. Притуляк. – Вінниця : ВНТУ, 2025. – 52 с. : іл. – (Серія «Вчені
нашого університету»).

ISBN 978-966-641-976-0.

Покажчик містить матеріали, що висвітлюють науково-педагогічну,
організаторську та методичну діяльність, а також бібліографію праць
кандидата економічних наук, професора, заслуженого працівника народної
освіти України Романа Юрійовича Кігеля – засновника і першого керівника
Вінницького політехнічного інституту (нині – Вінницький національний
технічний університет).

Видання адресоване науковцям, історикам науки, фахівцям у галузі
бібліотекознавства та працівникам наукових бібліотек.

УДК 012Кігель+016:[929Кігель+33(092)]

Кігель Роман Юрійович

(1925–1997)

*кандидат економічних наук, професор,
засновник і перший керівник Вінницького політехнічного
інституту 1961-1976 рр.,
заслужений працівник народної освіти України*

Від укладачів

Біобібліографічний покажчик присвячено пам'яті Романа Юрійовича Кігеля – кандидата економічних наук, професора, заслуженого працівника народної освіти України, засновника та першого керівника Вінницького політехнічного інституту (нині – Вінницький національний технічний університет).

Наукова діяльність Р. Ю. Кігеля була присвячена дослідженню проблем економічної теорії, вивченню історії розвитку економічної освіти та вдосконаленню механізмів регулювання праці професорсько-викладацького складу.

Покажчик продовжує серію видань «Вчені нашого університету», що виходить у межах бібліотечного проекту «Науку творять обрані». Представлені матеріали розкривають багаторічну науково-педагогічну, організаторську та громадську діяльність Романа Юрійовича Кігеля.

Біографічні та наукові віхи життя вченого подано у розділах: «Він стояв біля витоків створення університету», «Основні віхи біографії». У розділі «У серцях і спогадах» подано свідчення про Кігеля як вченого, наставника та Людину з великої літери.

Окремий розділ присвячено науковій спадщині професора, яку представлено в хронологічному порядку, а в межах певних періодів – за алфавітом назв публікацій. Бібліографічний опис та скорочення слів виконано відповідно до чинних стандартів, із використанням сучасного українського правопису.

Розділ «Публікації про життя та діяльність Р. Ю. Кігеля» містить бібліографію окремих видань та публікацій у періодичних і мережевих джерелах, що висвітлюють життєвий шлях, наукову та громадську діяльність вченого.

Видання доповнене ілюстративним матеріалом.

Довідковий апарат складається зі вступної статті «Від укладачів» та іменного покажчика. Записи у покажчику мають наскрізну нумерацію, що полегшує користування і дозволяє швидко знаходити відповідні посилання.

Укладачі не претендують на вичерпне охоплення всіх праць Р. Ю. Кігеля. У бібліографічних описах документів, які не вдалося переглянути *de visu*, деякі їх елементи можуть бути відсутні.

Покажчик рекомендовано науковцям, історикам науки, фахівцям у галузі бібліотекознавства та книгознавства, працівникам наукових бібліотек, а також усім, хто цікавиться історією розвитку вищої технічної освіти в Україні.

Постать, з якої почався університет

(слово ректора ВНТУ, професора Віктора БІЛІЧЕНКА)

Ім'я Романа Юрійовича Кігеля стало знаковим у світі української освіти та науки. Його життєвий шлях – це приклад відданості, мудрості й далекоглядності, а внесок у становлення Вінницького національного технічного університету – безцінний. У літописі університету його ім'я вписане не просто золотими літерами – воно живе у традиціях, здобутках і поступі розвитку закладу.

Очоливши інститут, Роман Юрійович не лише надав йому напрям, зміст і глибоке значення, а й визначив стратегічне бачення, вдихнув дух великого майбутнього, наповнив заклад енергією поступу та зростання.

Він був не просто першим керівником університету – він був його архітектором. Саме він заклав міцні підвалини, на яких зросла й утвердилася сучасна освітня установа. Понад 15 років Роман Юрійович самовіддано працював на благо розвитку закладу. У ті часи, коли майбутнє лише вимальовувалося, іноді здавалося туманним і невизначеним, Кігель бачив далі за обрій. Його проекти стосувалися не лише стін і аудиторій – у центрі завжди була Людина: студент, викладач, науковець.

Завдяки його мудрому керівництву, твердому характеру й організаторському хисту загальнотехнічний факультет перетворився на повноцінний, авторитетний вищий навчальний заклад – Вінницький політехнічний інститут.

У цей період активно розвивалася матеріально-технічна база, відкривалися нові спеціальності, формувався високопрофесійний кадровий склад. Але найважливішим здобутком стала університетська спільнота – осередок відповідальності, академічної гідності та поваги до знань.

Наукова діяльність стала другим великим покликанням Романа Юрійовича. Протягом усього життя він залишався вірним дослідницькій праці. Як учений-економіст, він глибоко аналізував складні економічні процеси, зосереджуючи увагу на розвитку вищої освіти. Під його наставництвом виросло не одне покоління талановитих і відданих науці молодих учених. Його наукова спадщина стала міцним підґрунтям для подальшого розвитку економічної думки та вищої школи в Україні.

У біографії Романа Юрійовича Кігеля – сторінки, сповнені випробувань і мужності. Учасник Другої світової війни, він пройшов через фронтові жорна, виніс тягар війни на своїх плечах і зберіг віру в силу знань, у майбутнє країни. Цей досвід загартував його характер, навчив цінувати справжнє лідерство, відповідальність і людську гідність – риси, які згодом стали основою його педагогічної та управлінської діяльності.

Життя Романа Юрійовича – це історія невпинного пошуку, високих ідеалів і глибокої гідності. Його шлях – яскравий приклад того, як особистість, озброєна знанням і щирим прагненням змінювати світ, здатна до великих звершень.

За подвижницьке служіння освіті, визначні наукові досягнення та активну громадську діяльність Р. Ю. Кігель неодноразово удостоювався високих державних нагород і почесних відзнак.

Одним зі способів вшанування пам'яті Романа Юрійовича стало розміщення портрету професора у Галереї увіковічнення ВНТУ та встановлення меморіальної дошки на головному навчальному корпусі Вінницького національного технічного університету. Щодня повз них проходять студенти, викладачі, працівники. І кожен, зупинивши погляд, ніби доторкається до пам'яті про Людину, чия мудрість і далекоглядність стали духовним фундаментом університетських цінностей і традицій. У бібліотеці створено мінімузей, присвячений його постаті, де зібрано особисті речі та діє книжкова виставка «Засновник епохи ВНТУ».

Пам'ять про професора Романа Кігеля – це невід'ємна частина історії нашого університету. У день відзначення столітнього ювілею Романа Юрійовича університетська спільнота з глибокою шаную схиляє голову перед постаттю видатного керівника, талановитого педагога, мудрого наставника і справжнього Громадянина. Саме на таких особистостях тримається освіта, наука й майбутнє України.

Як ректор ВНТУ, я відчуваю велику відповідальність за продовження справи, яку започаткував Роман Юрійович Кігель. Його стратегічне бачення, глибока людяність і щире служіння освіті стали тим фундаментом, на якому ми будуємо сьогодні і дивимося в майбутнє. Роман Юрійович – взірець лідера, який не лише створює структури, а й формує дух університету. Ми зберігаємо закладені ним цінності, примножуємо досягнення і впевнено продовжуємо шлях, який він проклав.

Віктор БЛІЧЕНКО

*ректор ВНТУ, д-р техн. наук, проф.,
заслужений діяч науки і техніки України,
академік Транспортної академії України,
член Національної спілки журналістів України*

Він стояв біля витоків створення університету

У серпні 2025 року виповнюється 100 років з дня народження Романа Юрійовича Кігеля – засновника і першого керівника Вінницького політехнічного інституту, на базі якого згодом було створено Вінницький національний технічний університет. Сьогодні ВНТУ – провідний заклад вищої освіти Подільського регіону. Це є результатом тривалого поступу та збереження традицій, започаткованих Романом Юрійовичем.

Все своє життя він присвятив великій організаторській та науковій роботі. Був керівником важливих наукових досліджень з питань економіки України та її вищої школи. Виховав цілу плеяду молодих вчених. Наукова спадщина професора Кігеля висвітлена у численних наукових і навчально-методичних працях.

Роман Кігель народився 22 серпня 1925 року в місті Черкаси. Навчався у Черкаській середній школі № 3. Його батько, Юрій Євгенович, за фахом був інженером-залізничником: працював інспектором навчального відділу станції, згодом – викладачем Ясинуватського технікуму транспортного будівництва. Мати, Фаїна Яківна, працювала швачкою.

На початку Другої світової війни Романа Кігеля було евакуйовано спочатку до Донецької області, а згодом – до Казахстану. Там він працював на різних підприємствах. У 1943 році був призваний до лав Радянської армії й направлений на навчання до Ташкентського військово-піхотного училища. Незадовго до його завершення разом із курсантами був направлений на фронт – до складу 2-го Українського фронту. Роман Юрійович обіймав посади командира відділення, помічника командира взводу, комсорга батальйону та полку. Пройшов бойовий шлях від молодшого сержанта до молодшого лейтенанта. Брав участь у бойових діях, був тяжко поранений і контужений. Нагороджений орденами та медалями.

Після завершення Другої світової війни Роман Кігель вступив на економічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка за фахом викладача політекономії у вищих навчальних закладах. У 1950 році він закінчив навчання з відзнакою. Того ж року розпочав трудову діяльність у Вінницькому медичному інституті на посаді викладача політекономії.

У 1956 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Собівартість продукції цукрової промисловості та шляхи її зниження» в спеціалізованій вченій раді Київського державного університету. Науковий ступінь кандидата економічних наук йому було присвоєно у 1959 році, а вчене звання доцента – у 1961-му.

У 1960 році у Вінниці було відкрито Вінницький загальнотехнічний факультет Київського технологічного інституту харчової промисловості. До викладацького складу новоствореного підрозділу було запрошено й Романа Юрійовича Кігеля. Саме з цього моменту розпочалася історія становлення Вінницького політехнічного інституту.

Спочатку він працював на посаді доцента кафедри політекономії, а вже в 1961 році очолив факультет. Згодом на основі Вінницького загальнотехнічного факультету було створено Вінницьку філію Київського політехнічного інституту. Завдяки зусиллям Романа Юрійовича філія стала потужним освітнім осередком із розвиненою матеріальною базою та широким спектром спеціальностей. У січні 1974 року на її основі було створено самостійний вищий навчальний заклад – Вінницький політехнічний інститут.

Більше ніж 15 років Роман Юрійович очолював інститут, відіграючи ключову роль не лише в його заснуванні, а й у подальшому розвитку. Він згуртував навколо себе команду однодумців і фахівців, заклавши основи для майбутніх успіхів навчального закладу. Упродовж багатьох років також завідував кафедрою політекономії (згодом – основ економічної теорії), досліджував проблеми економічної теорії, вивчав історію розвитку економічної освіти, а також питання вдосконалення механізмів регулювання праці науково-педагогічних працівників. У 1977 році йому було присвоєно вчене звання професора.

Завагомі досягнення в науковій, освітній та громадській діяльності кандидат економічних наук, професор Роман Юрійович Кігель був неодноразово нагороджений. У 1995 році йому було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник народної освіти України» – за значний особистий внесок у розвиток національної освіти та впровадження новітніх методик навчання і виховання молоді.

Дружина Романа Юрійовича – Майя Іванівна – також присвятила життя педагогічній діяльності. Вона працювала доцентом кафедри політекономії у Вінницькому державному педагогічному інституті (нині – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського). Подружжя виховало двох дітей – сина Володимира та доньку Наталію. Володимир продовжив справу батьків: закінчив з відзнакою Київський державний університет імені Тараса Шевченка

за спеціальністю «Економічна кібернетика», захистив кандидатську дисертацію та працював викладачем у закладах вищої освіти.

Життя Романа Юрійовича Кігеля було сповнене випробувань, натхненної праці та великих звершень. Його життєвий шлях охопив і жорсткі роки війни, і напружену працю зі становлення та розвитку технічної освіти на Поділлі. Він залишив по собі глибокий слід як талановитий педагог, учений, організатор освіти та науки, якого щиро поважали колеги, студенти й наукова спільнота.

З липня 1997 року серце Романа Юрійовича Кігеля зупинилося. На згадку про його внесок у розвиток освіти на фасаді головного корпусу Вінницького національного технічного університету встановлено меморіальну дошку.

*За матеріалами автобіографії
Р. Ю. Кігеля*

Основні віхи біографії

-
-
- 22 серпня 1925 року – народився в м. Черкаси
- 1941 – закінчив Черкаську середню школу № 3
- 1943-1945 – учасник Другої світової війни
- 1944 – кавалер ордена Червоної Зірки
- 1945 – нагороджений медаллю «За взяття Будапешту»
- 1945 – нагороджений медаллю «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.»
- 1945-1950 – студент економічного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка
- 1950-1960 – викладач, старший викладач, доцент кафедри суспільних наук Вінницького медичного інституту (нині – Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова)
- 1956 – захистив дисертацію «Собівартість продукції цукрової промисловості та шляхи її зниження» на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук в спеціалізованій вченій раді Київського державного університету імені Тараса Шевченка
- 1959 – присуджено науковий ступінь кандидата економічних наук
- 1960-1961 – доцент кафедри політекономії Вінницького загально-технічного факультету Київського технологічного інституту харчової промисловості (КТІХП)
- 1961 – присвоєно вчене звання доцента
- 1961-1964 – декан Вінницького загальнотехнічного факультету КТІХП
- 1962-1967 – завідувач кафедри суспільних наук
- 1963-1967 – депутат Вінницької міської ради

- 1965-1966 – декан Вінницького загальнотехнічного факультету Київського політехнічного інституту (КПІ)
- 1965 – нагороджений ювілейною медаллю «Двадцять років перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.»
- 1966-1973 – декан загальнотехнічного факультету, директор Вінницької філії (ВФ) КПІ
- 1967-1969 – депутат Вінницької обласної ради
- 1968-1970 – завідувач кафедри політекономії і економіки промисловості ВФ КПІ
- 1968 – нагороджений медаллю «50 років Збройних Сил СРСР»
- 1969-1975 – депутат Вінницької міської ради
- 1970-1982 – завідувач кафедри політекономії Вінницького політехнічного інституту (ВПІ)
- 1970 – нагороджений медаллю «За доблесну працю»
- 1971 – нагороджений орденом «Знак Пошани» за успіхи в науково-дослідній діяльності та підготовку висококваліфікованих кадрів
- 1973 – нагороджений Почесною грамотою Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти СРСР
- 1974 – нагороджений знаком «Переможець соціалістичного змагання»
- 1974-1976 – виконувач обов'язків ректора Вінницького політехнічного інституту
- 1975 – нагороджений ювілейною медаллю «Тридцять років перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.»
- 1976 – нагороджений Грамотою Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР та другим орденом «Знак Пошани» за успіхи в науково-дослідній діяльності та підготовку висококваліфікованих кадрів
- 1976-1977 – проректор з наукової роботи ВПІ

- 1977 – присвоєно вчене звання професора
- 1982-1993 – професор кафедри політекономії (далі – основ економічної теорії)
- 1985 – нагороджений орденом Вітчизняної війни 1 ступеня
- 1990 – нагороджений Почесною грамотою ВПІ за великий вклад в організацію інституту та активну творчу діяльність на посаді професора кафедри
- 1992 – портрет професора Р. Ю. Кігеля розміщений у Галереї увіковічення ВПІ (нині – Вінницький національний технічний університет (ВНТУ))
- 1993-1995 – завідувач кафедри основ економічної теорії Вінницького державного технічного університету (ВДТУ)
- 1995 – присвоєно почесне звання «Заслужений працівник народної освіти України» за значний особистий внесок у розвиток національної освіти, впровадження нових методів навчання і виховання молоді
- 1995-1997 – професор кафедри основ економічної теорії ВДТУ
- 3 липня 1997 року відійшов у вічність в м. Вінниці.

На знак пошани та для увічнення пам'яті про нього – як засновника і першого керівника Вінницького політехнічного інституту – на фасаді навчального корпусу № 1, збудованого за його ініціативи, було встановлено меморіальну дошку. У 2024 році пам'ятний знак перенесено на головний навчальний корпус університету.

У науково-технічній бібліотеці ВНТУ створено мінімузей професора Кігеля, де експонатами є його особисті речі та постійна книжкова виставка «Засновник епохи ВНТУ».

Слово, що залишилось...

(інтерв'ю з Романом Кігелем, 1993 р.)

ВІННИЦЬКОМУ ПОЛІТЕХНІЧНОМУ – 20 РОКІВ

ВІДПОВІДІ НА ЧОТИРИ ЗАПИТАННЯ

1. Найпам'ятніша подія за роки вашого керівництва вузом?
2. Соратники, з якими ви йшли, і яких вам хотілося б назвати сьогодні?
3. Якими випускниками ви гордитесь найбільше?
4. Яким ви бачите наш інститут через 10 років?

Р. Ю. Кігель, засновник ВПІ. Починав тут деканом загально-технічного факультету Київського технологічного інституту харчової промисловості, утверджував його, як філіал КПІ, а за тим, як самостійний навчальний заклад – ВПІ.

1. Цих подій було дві. Перша в 1967 році. Це та мить, коли на приміщенні навчального корпусу, де зараз машинобудівний факультет, прибивали табличку «Вінницький філіал КПІ» – перша ластівка нинішнього студентського містечка.

Ну, а друга подія – це, звичайно, урочисті збори в музично-драматичному театрі за участю представників громадськості, керівників області і міста, де святкували заснування інституту – Вінницького політехнічного. До цієї події йшли тринадцять довгих, напружених років, виповнених наполегливою працею і великою організаторською роботою.

2. Щодо соратників. Хоча ви й просите не більше п'яти імен, я маю обов'язково назвати і першого декана ЗТФ С. К. Журавльова, і викладача фізики І. С. Юрковського, який разом з А. М. Тхорівським створили першу лабораторію фізики, і викладача Л. І. Скрипник (лабораторія хімії). Подією була поява кожної нової людини. З олієжиркомбінату прийшов до нас М. Є. Іванов, з хімічного заводу – В. С. Білоусов, зі студентської лави – молодий теплотехнік С. Й. Ткаченко. Першим доктором наук у нашому вузі був Ю. О. Карпов, одними з перших деканів –

В. Д. Дупляк, В. С. Осадчук – випускники аспірантури КПІ. Кожне з цих імен варте не одного газетного рядка. Але особливе слово хочеться сказати сьогодні про П. Т. Солейка, хоча і не модно говорити нині про колишніх секретарів парткомів. Але між ними теж були справжні трудівники. І якби не Павло Тимофійович, то невідомо, чи був би наш вуз нині таким, як він є. Тож низький йому уклін за невтомність, велику душу і натхненне горіння, яким умів запалити багатьох.

3. Щодо випускників, якими я найбільше горджуся, то це Р. Д. Іскович-Лотоцький. Виріс на моїх очах від студента до доктора наук, професора. Не тільки завдяки своїм талантам, а й працездатності справжнього науковця. Ці ж слова можна адресувати другому нашому випускникові – О. В. Савуляку, який теж доктор наук, професор, але працює не у Вінниці, а в Рівному.

4. Яким я бачу наш інститут через 10 років?

Сформулюйте запитання по-іншому: «Яким мені хотілося би його бачити?» Розвал економіки не дозволяє висловлювати впевненість, чи прогнозувати майбутнє. Бачити ж ВПІ через 10 років хочеться університетом світового рівня з широкими європейськими зв'язками, в якому було б престижно вчитися представникам найрозвиненіших країн.

Джерело: Вінницькому політехнічному – 20 років. Три відповіді на чотири запитання // За інженерні кадри : щомісячник Вінницького політехнічного інституту. – 1993. – № 2 (517). – С. 4.

У день, коли йому було 70...

МОЇ ЛІТА – МОЄ БАГАТСТВО...

На фоні неба

Усе в нашому світі відносно, а вік людини насамперед. Можна в 17, заснувавши душу павутиною, пасивно пливти за течією життя, з перспективою зарахувавши безкорисливу щирість до стилю ретро. А можна і в 70, накопичивши життєву мудрість, бути повним енергії і оптимізму, не зневіритись у всемогутності добра, не втратити чутливості до чужого болю.

Не часто випадає зустріти у розхристаному хаотичному сьогоденні таку людину як Роман Юрійович Кігель. За плечима 7 непростих десятиліть, а зберіг юнацьку бадьорість і мимоволі підзаряджаєшся його життєвою силою, від його ж доброзичливості стає тепліше і затишніше. А вишукана галантність Романа Юрійовича, справжня, істинна інтелігентність просто викликає захоплення. Надзвичайно багато зробив для нашого вузу, цілих 16 років – вважай від народження аж до повноліття – ростив і плекав.

Вінницький політехнічний, основа матеріальної бази нинішнього технічного університету була закладена зусиллями першого ректора. Коли ж розповідає про роки становлення інституту, про себе й згадки.

Трудова й наукова діяльність професора Р. Ю. Кігеля відзначена двома орденами «Знак Пошани». Першу ж свою нагороду, бойову, орден Червоної Зірки, отримав у неповні вісімнадцять в битві за Дніпро. Він належить до покоління, яке на самому злеті мрій і можливостей підстрелила війна. З їх класу до рідних Черкас повернулося лише семеро, і ті понівечені. Сам мав два тяжких поранення, контузію.

Рано довелось дорослішати, в юності була не тільки романтика. Пройшов з боями всю Україну, визволяв Румунію, Угорщину, Чехословаччину. Під час війни за направленням військкомату навчався у вищому військово-піхотному училищі. За місяць до його закінчення в зв'язку з тяжким становищем на фронті був направлений разом з іншими курсантами в щойно сформований мотомеханізований корпус. Роман Юрійович Кігель потрапив у 63-тю мотострілкову бригаду. Із трьох тисяч курсантів, які прибули до цієї бригади, до кінця війни в ній залишилося 127.

Демобілізувався у вересні 45-го молодший лейтенант Роман Кігель і через кілька днів став студентом економічного факультету Київського університету імені Тараса Шевченка. Єдиний з усього курсу здав першу сесію на «відмінно» і з того часу жодної четвірки в заліковій так і не мав. Закінчив університет, як і школу, з відзнакою – з «червоним» дипломом. Підручників тоді не було, єдиний вихід – старанно вести конспекти, ретельно допрацьовувати їх. Всі студентські роки отримував підвищену Сталінську стипендію, тому й однокурсників у ті голодні роки підтримував. А тодішні студенти, так, вони різнились від нинішніх. Була значно більша жага до знань.

Ми самовіддано вчилися, але не маю морального права нинішню молодь звинувачувати, – каже Роман Юрійович, – що відбувається в суспільстві, в країні, все має вплив і на неї.

За розподілом після закінчення університету приїхав молодий викладач політекономії працювати до Вінниці. Десять років навчав Роман Юрійович студентів у медичному інституті. Відбудовувалось після війни народне господарство, відроджувалась вузівська освіта. Вищі учбові заклади зосереджувались головним чином в шести великих містах республіки, а майже в кожній області, зокрема й у Вінницькій, було багато студентів заочників. Вперше в Радянському Союзі саме в Україні виникла ідея створити загальнотехнічні факультети провідних вузів. І в 1960 році у нашому місті був відкритий Вінницький загальнотехнічний факультет Київського технологічного інституту харчової промисловості.

За конкурсом комплектувався викладацький склад. Р. Ю. Кігель успішно пройшов цей відбір. Для потреб факультету було надано одноповерховий будинок з 10 невеличких кімнат по вулиці Привокзальній (зараз це учбово-курсний комбінат і має надбудову другого поверху).

З розвитком промисловості, коли з'явилися раднаргоспи, потреба в інженерних кадрах значно зросла. І в 1964-1965 навчальному році факультет був переданий Київському політехнічному інституту і на цій основі відкрите денне і вечірнє відділення. А через два роки Роман Юрійович Кігель з декана факультету став директором Вінницької філії Київського політехнічного інституту.

Держава не виділяла коштів на матеріальну розбудову майбутнього вузу. Завдяки пайовим внескам підприємств області, які мали відчутну потребу в інженерних кадрах, й ініціативі, самовідданості першого ректора почали рости інститутські новобудови біля Хмельницького шосе. Першим був зданий корпус, в якому нині міститься машинобудівний факультет, потім нульовий, прибудова, гуртожиток

№ 1. Роман Юрійович Кігель вів інтенсивну наукову роботу. Але куди б він не їздив на наукові конференції, насамперед пам'ятав про потреби свого ВПІ. Приміром, будучи на семінарі в Москві, домігся виділення додаткових 10 гектарів землі під компактну забудову вузу.

Погортайте журнали «Економіка України», «Економічні науки» і ви знайдете там статті професора Р. Ю. Кігеля. А загалом він має понад 120 наукових праць, 5 монографій. Останні роки розробляє тему «Економіка вищої освіти». І зумів нею зацікавити дружину. Вагомий доказ того – книга, написана в співавторстві з нею, кандидатом економічних наук, тоді доцентом Вінницького педінституту Майєю Іванівною Дикою, яка віддала цьому вузові майже 45 років життя.

Як непомітно й невблаганно швидко десь поділись роки. Ніби так недавно блукали вдвох вечірнім повоєнним Києвом юні Майя і Роман, мріяли, обговорювали студентські новини, події на курсі, а вже незабаром золоте весілля... Підростають двоє правнуків, дорослішають, набувають життєвого досвіду четверо онуків. А син Володя ніби ж учора засиджувався над хитромудрими алгебраїчними задачками, нині кандидат економічних наук, доцент Київського університету, викладає на тому ж факультеті, який закінчували батьки. У Романа Юрійовича на робочому столі помітила дві свіжі монографії, автор обох – Кігель, ініціали різняться лише літерою: на одній – Р. Ю., на іншій – В. Р. В книзі знайшла візитку «Наталія Лісун. Менеджер проєкту «Київ. Менеджер. Консалт».

Це донька, – радісно посміхається Роман Юрійович, – І в дітях проявилась сімейна любов до математики, обоє закінчили факультет кібернетики, і обоє за спеціальністю економічна кібернетика.

І обоє, як колись тато, з «червоним» дипломом.

Кажуть, життя прожите недаремно, якщо виховав сина і посадив дерево. Роман Юрійович Кігель має дочку і сина, а виростив не дерево, виплекав, поставив на ноги вищий учбовий заклад, якому судилося стати Вінницьким державним технічним університетом.

Ірина ЗЯНЬКО

Джерело: Зянько І. Мої літа – моє багатство... / Ірина Зянько // Імпульс : щомісячник Вінницького державного технічного університету. – 1995. – № 8 (535). – С. 25-27.

У серцях і спогадах

Спогади Ревеки Бершадської-Водяницької, рідної тітки Романа Юрійовича по материнській лінії (із сімейного сайту Галини та Вільяма Водяницьких):

«Отримала листа від Фані, просить дозволу пожити у нас Ремі. Він вступив до Університету і досить довго жив з нами доки не отримав місця в гуртожитку.

Фаня Водяницька до виходу на пенсію працювала на Черкаській фабриці. Її чоловік, Юрій Кігель (не єврей) залишив сім'ю ... Її син Рема (Ревмір ...) перед війною займався гімнастикою і брав участь у Республіканських змаганнях. На початку війни пішов добровольцем на фронт. При форсуванні Дунаю був тяжко поранений і втратив око. Після демобілізації отримав паспорт на ім'я Роман Юрійович Кігель ... Після війни Фаня теж одержала кімнату в будинку фабрики, де й померла невдовзі після виходу на пенсію. Роман вступив до Київського Університету на економічний факультет ... Одружився, дружина Майя Дика теж закінчила університет. Працювати їх направили до Вінниці. Діти, Вова та Наталія, зараз (2006) живуть у Києві. У Вінниці Роман, уже кандидат економічних наук, був ректором Політехнічного інституту, а Майя – доктор економічних наук, викладала у Медичному інституті. Зараз (2006) – на пенсії. Роман помер ... Син Вова з дружиною Наталією – обидва кандидати наук. Мають дітей та онуків».

Джерело: Бершадська-Водяницька Р. Мої спогади. Пишу лише правду / Ревека Бершадська-Водяницька. – URL: http://www.vodya.com/Revekka's_story/RevRus/reve23.htm (дата звернення: 21.01.2025).

«Завдяки ініціативі й наполегливості першого ректора ВПІ професора Кігеля Р. Ю., який очолював вуз з 1960 року по 1976 рік, спочатку на посаді декана ВЗТФ КТІХП, а потім директора ВФКПІ, Вінницькій філії Київського політехнічного інституту було передано чотириповерхові навчальні корпуси та гуртожиток по Хмельницькому шосе, що будувались під школу робітничої молоді. Нині це нульовий і перший корпуси ВПІ та гуртожиток № 1.

Вирішення питання про виділення під компактну розбудову ВПІ двадцяти п'яти гектарів землі, побудова одноповерхового корпусу кафедри технології металів, двоповерхового корпусу експериментального заводу, який сьогодні входить до складу інститутського СКТБ «Модуль», триповерхового корпусу кафедр гуманітарних наук, гуртожитку № 2, складських приміщень та гаражів, стадіону «Олімп», започаткування будівництва гуртожитку № 3, основного корпусу СКТБ «Модуль», корпусу кафедри АСУ, спортивного табору на березі Південного Бугу біля села Степашки, відкриття дев'яти навчальних спеціальностей (1001, 1002, 1004, 1201, 1202, 1505, 2004, 2301, 2903), запрошення викладачів з інших вузів для забезпечення навчального процесу з усіх спеціальностей, а також вирішення проблеми житла для запрошених викладачів – все це теж заслуга Романа Юрійовича Кігеля».

Борис МОКІН

ректор ВНТУ (1989-2010),

д-р техн. наук, проф.,

заслужений діяч науки і техніки України,

академік Академії педагогічних наук України

Джерело: Мокін Б. І. Вінницькому політехнічному інституту – 20 років / Б. І. Мокін // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 1993. – № 1. – С. 5-7.

«Роман Юрійович Кігель виявився надзвичайно талановитим організатором. Протягом року він домігся передачі під загальнотехнічний факультет корпусу, в якому нині розміщується Вінницький торгово-економічний інститут, а ще через рік відкрив перших дві спеціальності зі стаціонарною формою навчання та домігся перетворення Вінницького загальнотехнічного факультету у Вінницький філіал Київського політехнічного інституту та передачі під гуртожиток триповерхового будинку на тодішній вулиці Леніна, який після введення в експлуатацію першого гуртожитку на Вишеньці було передано прокуратурі міста.

Аби не просити ні у кого дозволу власті Вінниччини розпочали будівництво двох чотириповерхових навчальних корпусів та п'ятиповерхового гуртожитку під вівіскою школи робітничої молоді, але з прицілом передачі після завершення будівництва цих корпусів і гуртожитку Вінницькому філіалу Київського політехнічного інституту. У 1967 році було завершено будівництво першого із них, який і сьогодні є у нас корпусом номер один, а у 1968 році було завершено будівництво і другого корпусу, який і нині у нас є корпусом номер два, та першого гуртожитку, який і нині є гуртожитком номер один.

Керуючи філіалом, Роман Юрійович Кігель одночасно з відкриттям усе нових і нових спеціальностей зі стаціонарною формою навчання, працював, фактично, і куратором будівництва перших двох корпусів та першого гуртожитку. Оскільки у Вінниці не було науково-педагогічних кадрів технічного спрямування, Роман Юрійович активно запрошував на роботу до очолюваного філіалу викладачів з інших міст Радянського Союзу, домагаючись у властей забезпечення їх квартирами. Одним із таких запрошених у 1970 році був і я, тоді ще аспірант Криворізького гірничорудного інституту, який ще до завершення другого курсу аспірантури представив у спецраду Київського політехнічного інституту кандидатську дисертацію. І керівники Криворізького гірничорудного інституту були дуже здивовані, коли з міністерства прийшла рознарядка по закінченню аспірантури у 1971 році розподілити мене на роботу у Вінницький філіал Київського політехнічного інституту.

Станом на 1973 рік Вінницький філіал Київського політехнічного інституту завдяки зусиллям Романа Юрійовича Кігеля являв собою уже досить потужний вищий навчальний заклад з розвиненою інфраструктурою і десятком спеціальностей денної та вечірньої і заочної форм навчання. Тож керівники Вінниччини позитивно

відреагували на пропозицію Романа Юрійовича Кігеля про створення на базі Вінницького філіалу Київського політехнічного інституту самостійного вищого навчального закладу політехнічного профілю і направили до Мінвузу УРСР відповідне звернення. Але тодішній міністр Георгій Єфіменко був проти створення у Вінниці самостійного політехнічного інституту і не підтримав це звернення. І тоді керівники Вінниччини направили своє звернення безпосередньо до Москви у Мінвуз СРСР. У Москві на це звернення відреагували позитивно, і Мінвуз СРСР видав наказ про створення з 1-го січня 1974 року Вінницького політехнічного інституту на базі ВФ КПІ.

Але отримання рішення про створення у Вінниці самостійного вищого навчального закладу в обхід Мінвузу УРСР коштувало Роману Юрійовичу Кігелю посади керівника цього виплеканого ним вищого навчального закладу. Під приводом того, що він кандидат економічних наук, а вуз політехнічний, Роман Юрійович був призначений з 1-го січня 1974 року лише виконувачем обов'язків ректора, а міністерство розпочало активний пошук іншої кандидатури на цю посаду.

І через півтора року у середині 1976-го на посаду ректора Вінницького політехнічного інституту був призначений Іван Васильович Кузьмін, доктор технічних наук, професор, який до цього обіймав посаду проректора з наукової роботи Харківського інституту радіоелектроніки.

Тож Роман Юрійович Кігель керував нашим вищим навчальним закладом від заснування Вінницького загальнотехнічного факультету, перетворення його у філіал, а потім у Вінницький політехнічний інститут загалом 15 з половиною років, причому керував талановито, домігшись надзвичайно високих темпів розвитку матеріальної бази і створення науково-педагогічного колективу. Єдине, чого йому не вдалося – це залучити із інших вищих навчальних закладів помітну кількість докторів наук, професорів, оскільки носії цих вищих наукових ступенів і вчених звань завжди були і є в дефіциті, і мало кому з них у ті роки подобалась перспектива їхати у невідоме їм місто Вінницю для роботи в майже нікому ще невідомий вищий навчальний заклад».

Борис МОКІН

ректор ВНТУ (1989-2010),

д-р техн. наук, проф.,

заслужений діяч науки і техніки України,

академік Академії педагогічних наук України

Джерело: Мокін Б. Завершення вибіркового літопису на папері, або Університету – 50 / Борис Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – С. 509-512.

Бабуся Романа Кігеля та
мати Фаїна

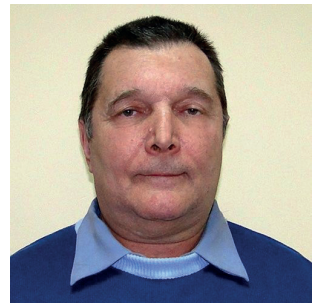
Роман (праворуч) з
двоюрідним братом
Віленом

Роман Кігель (в центрі) з братами Адольфом та
Віленом

В родинному колі (зліва направо): Роман Кігель,
тітка Ріва, мати Фаїна, брати Яків, Адольф та Вілен

Син Володимир Кігель –
канд. екон. наук,
професор

Травень 1945 р.

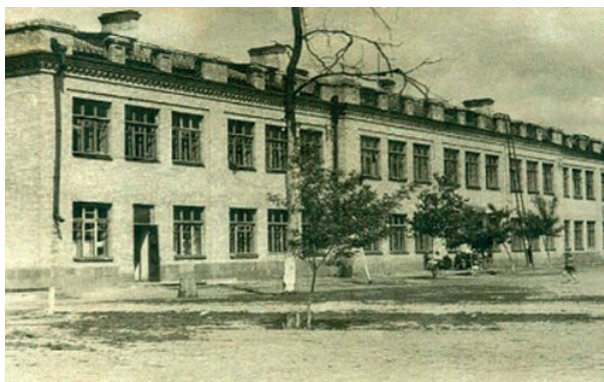
Роман Юрійович Кігель –
учасник Другої світової війни

Травень 1981 р.

Ветерани Другої світової війни, а також ветерани праці університету (зліва
направо): Василь Компанець, Борис Земляков та Роман Кігель

Рідна школа Романа Кігеля, м. Черкаси

Роман Кігель, 1950 р.

Перше засідання ДЕК по захисту дипломних робіт зі спеціальності «Електронні прилади» (зліва направо: зав. каф. В. С. Осадчук; директор ВФ КПІ Р. Ю. Кігель; голова ДЕК, директор Вінницького радіолампового заводу В. В. Пшеничний), м. Вінниця, червень 1969 р.

Професор
Р. Ю. Кігель
на екзамені з
політекономії,
1982 р.

Перше приміщення Вінницького загальнотехнічного факультету Київського технологічного інституту харчової промисловості

Приміщення Вінницької філії КПІ по вул. Леніна (нині Соборна), Вінниця, 1965 р.

ВЕЛИКЕ БУДІВНИЦТВО РОМАНОМ КІГЕЛЕМ РОЗПОЧАТО

Навчальний корпус № 1, 1967 р.

Навчальний корпус № 2, 1967 р.

Навчальні корпуси № 1 та № 2 та перехід, що їх об'єднує

Гуртожиток № 1, 1967 р.

Гуртожиток № 2, 1973 р.

Стадіон «Олімп»
(нині ім. Я. Кулика),
1971 р.

Виступ Романа Юрійовича на науковій конференції

Керівники ВНТУ різних років (зліва направо):
професори Роман Кігель, Іван Кузьмін, Борис Мокін

Читальна зала бібліотеки, 1976 р.

Моменти трудових буднів. Роман Кігель (праворуч) з професорами Володимиром Осадчуком, Іваном Кузьмінім, Юхимом Карповим (зліва направо)

Роман Юрійович (праворуч) з колегами в актовій залі інституту

Лекційна зала імені Р. Ю. Кігеля, навчальний корпус № 1

Фрагмент експозиції мінімузею Р. Ю. Кігеля в університетській бібліотеці

Портрет професора Р. Ю. Кігеля у Галереї увічнення ВНТУ

Урочисте перенесення меморіальної дошки пам'яті Р. Ю. Кігеля на фасад головного навчального корпусу університету

На світліні зліва направо:
Віктор Біліченко, ректор ВНТУ;
Борис Мокін, ректор ВНТУ (1989-2010);
Сергій Здітовецький, заст. нач. Вінниц. ОВА;
Павло Яблонський, секр. Вінниц. міськради;
Ігор Івасюк, заст. голови Вінниц. облради

«На роботу мене прийняв Р. Ю. Кігель з доброї подачі І. А. Немировського. Він мене добре знав ще студентом. Я був активним як в студентському науковому товаристві, так і в художній самодіяльності. По суті Роман Юрійович першим навчив мене відчувати відповідальність за доручену справу. Якось одного дня мене призначили черговим викладачем, – я був ще зовсім молодим асистентом і ретельно виконував чергування у двох корпусах (тепер 1-й і 2-й, інших тоді не було). Як виявилось потім, у той день відрахували за неуспішність двох студентів і вони, на знак помсти, в одному місці розбили керамічні вироби. На наступний день мене викликали на ректорат. Роман Юрійович, похваливши за успіхи у викладацькій роботі, запропонував винести мені догану за погане чергування. Після бурхливого обговорення за мене вступився голова профкому і довів, що виносити догану не треба. Роман Юрійович, посміхнувшись, сказав: «Добре, але ти винен». Я після того випадку довго розмірковував і добре зрозумів, що людина, незалежно від посади, завжди несе відповідальність за свою ділянку, за доручену справу. А пізніше зрозумів також, що чим вище посада, тим більша відповідальність і за свої дії, й за дії підлеглих. Допоміг мені в роботі той вчинок голови профкому пізніше, коли в 1986 році я і сам був обраний головою профкому співробітників. Через багато років, коли я вже був першим проректором, Роман Юрійович, даруючи мені свій навчальний посібник, згадав той випадок. Ми посміялися і на його слова: «Тепер ти мене розумієш?» відповів: «Так, звичайно, я і тоді зрозумів». В подальшому мені так і не довелося отримати догани, але випадки проблемні були».

Юрій БУРЕННИКОВ

*канд. техн. наук, проф.,
заслужений працівник освіти України,
академік Транспортної академії України*

Джерело: Юрій Анатолійович Буренніков : біобібліографічний покажчик до 75-річчя з дня народження / уклад. К. В. Дєдова ; відп. за вип. Т. Є. Притуляк. – Вінниця : ВНТУ, 2024. – С. 13.

«Окремо потрібно акцентувати на постаті Кігеля Романа Юрійовича, громадянина, який на початку 2-ї світової війни пішов добровольцем на фронт, має бойові нагороди. При форсуванні Дунаю був тяжко поранений і втратив око.

Роман Юрійович, ... , 15 років талановито керував інститутом, від заснування загальнотехнічного факультету, до створення Вінницького політехнічного інституту.

Окрім безсумнівних здобутків у створенні інституту, Роман Юрійович згуртував навколо себе людей, які були лідерами і створили у вузі ауру академічності, взаємоповаги, культури відносин, шанування знань – це Михайло Євгенович Іванов, Віктор Тихонович Маліков, Володимир Степанович Осадчук, Станіслав Йосипович Ткаченко, Іван Іванович Вишенський, Ігор Борисович Матвеев, Ізраїль Абрамович Немировський, Владислав Дмитрович Дупляк, Анатолій Іванович Мохнатюк, Давид Беглярівич Налбандян, Володимир Андрійович Красиленко, Юхим Авдійович Карпов, Олексій Петрович Стахов».

Сергій ЛЮТВОРТ
канд. техн. наук,
працював у ВПІ (1972-1991)

Джерело: Лютворт С. Історія створення Вінницького політехнічного інституту / Сергій Лютворт // Facebook. Сергій Лютворт. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/share/16VupBaBok/?mibextid=wwXlfr> (дата звернення: 06.05.2025).

«Роман Юрійович Кігель – директор цього факультету [Вінницький загальнотехнічний факультет Київського технологічного інституту харчової промисловості] – привітно зустрів мене, розповів про перспективи цього навчального закладу, однак мені запропонував на перший час тільки посаду старшого лаборанта, а фактично я повинна була працювати секретарем підготовчих курсів і ще півгодинником на них.

Я погодилась, про що тепер не жалкую. Близько 30 років життя пов'язано з нашим інститутом, і я дуже вдячна Роману Юрійовичу за підтримку, яку зустріла тоді, в молоді роки, і яку відчуваю й тепер.

Якось Роман Юрійович зібрав усіх співробітників і розповів про те, що планується збудувати корпус для факультету (перший корпус) площею стільки-то квадратних метрів. На запитання: «Де?» – він відповів: «В центрі міста, на Вишеньці». Але в це важко було повірити. Тоді на Вишеньці було кілька будинків, трамвай ходив тільки до вулиці 600-річчя, а навколо стелились пшеничні поля і городи.

Важко було уявити, що через 30 років тут виросте величезний житловий масив з заводами і фабриками, гарними корпусами нашого інституту, студентськими гуртожитками».

Г. КОТЛЯРОВА

канд. хім. наук, доц.

працювала у ВНТУ (1964-2007)

Джерело: Котлярова Г. Перша лекція / Г. Котлярова // За інженерні кадри : щомісячник Вінницького політехнічного інституту. – 1993. – № 2 (517). – С. 8.

Бібліографія праць

1955

1. Резерви снижения собівартості вінницького цукру / Р. Ю. Кігель // Вінницька правда. – 1955. – 2 груд.
2. Себестоимость продукции сахарной промышленности и пути ее снижения (на примере предприятий Винницкого сахаротреста) : автореф. дис. ... канд. экон. наук / Кігель Роман Юрьевич ; Киевский государственный университет. – Киев : ИПК при КГУ, 1955. – 22 с.
3. Себестоимость продукции сахарной промышленности и пути ее снижения (на примере предприятий Винницкого сахаротреста) : дис. ... канд. экон. наук / Кігель Роман Юрьевич ; Киевский государственный университет. – Киев, 1955.

1956

4. К вопросу о природе прибыли и налога с оборота / Р. Ю. Кігель // Вопросы экономики. – 1956.

1957

5. Динамика себестоимости продукции сахарной промышленности в послевоенный период (по материалам Винницкого сахаротреста за 1940, 1946-1954 годы) / Р. Ю. Кігель // Сборник научных трудов Винницкого государственного медицинского института. – 1957. – Т. XI, вып. 1.
6. К вопросу о механизации вспомогательных работ в свеклосахарном производстве / Р. Ю. Кігель // Сборник научных трудов Винницкого государственного медицинского института. – 1957. – Т. XI, вып. 1.
7. Некоторые вопросы укрепления сырьевой базы сахарной промышленности (на примере предприятий Винницкого сахаротреста) / Р. Ю. Кігель // Сборник научных трудов Винницкого государственного медицинского института. – 1957. – Т. VIII. – С. 267-275.
8. Структура себестоимости продукции сахарной промышленности (по материалам Винницкого сахаротреста за 1940, 1946-1954 годы) / Р. Ю. Кігель // Сборник научных трудов Винницкого государственного медицинского института. – 1957. – Т. XI, вып. 1.
9. Факторы, оказывающие наибольшее влияние на уровень себестоимости сахара-песка (на примере предприятий Винницкого сахаротреста) / Р. Ю. Кігель // Сборник научных трудов Винницкого государственного медицинского института. – 1957. – Т. VIII. – С. 258-266.

1958

10. Выступление на заседании экономической секции / Р. Ю. Кигель // Материалы Всесоюзного совещания заведующих кафедрами общественных наук. – 1958.
11. Общественный труд при социализме / Р. Ю. Кигель. – Киев : ИПК при КГУ, 1958.

1959

12. К вопросу о действии закона стоимости при социализме / Р. Ю. Кигель. – Киев : ИПК при КГУ, 1959.
13. Методичний посібник з політичної економії для студентів заочного відділення / Р. Ю. Кігель, М. І. Дика, Е. В. Іванова, Ю. А. Степаненко. – Київ : Радянська школа, 1959.
14. Про оплату цукрових буряків за цукристістю / Р. Ю. Кігель // Питання економіки сільського господарства Української РСР : зб. – Київ : Держсільгоспвидав УРСР, 1959. – Вип. 1. – С. 166-174.
15. Тематика контрольних робіт з політичної економії для студентів-заочників педагогічних інститутів на 1959-1960 н. р. / Р. Ю. Кігель, М. І. Дика, Е. В. Іванова, Ю. А. Степаненко. – Київ : Радянська школа, 1959.

1960

16. Изучение политической экономии на заочном отделении / Р. Ю. Кигель, Ю. А. Степаненко, М. И. Дикая, Е. В. Иванова. – Винница : Маяк, 1960.
17. Некоторые проблемы основного экономического закона социализма и закона стоимости / Р. Ю. Кигель // Экономические проблемы перехода от социализма к коммунизму : материалы межвуз. науч. конф., окт. 1959 г. – 1960. – С. 156-160.
18. Предисловие к книге А. Кузнецова и А. Соломона «Оплата труда по-новому» (Из опыта Гниванского сахарного завода) / Р. Ю. Кигель. – Винница : Маяк, 1960. – С. 3-14.
19. Розвиток цукрової промисловості Вінниччини за роки Радянської влади / Р. Ю. Кігель, П. М. Безкровний // З історії Радянської Вінниччини / Вінницьке обласне управління культури, Обласний краєзнавчий музей. – Вінниця : Вінницьке обласне книжково-газетне видавництво, 1960. – С. 83-101.

1961

20. Новый этап заглавной кризиса капитализма / Р. Ю. Кигель // Винницька правда. – 1961. – 21 берез.

1962

21. Семинарские занятия по курсу политической экономии / Р. Ю. Кигель, Ю. А. Степаненко. – Киев : Радянська школа, 1962.

1963

22. Винничина в цифрах и фактах / Р. Ю. Кигель. – Винница : Статуправление, 1963.
23. По поводу статьи М. Белокопытова «Об одном уточнении в «Капитале» К. Маркса» / Р. Ю. Кигель // Коммунист. – 1963.

1964

24. Методические указания для студентов-заочников по конспектированию литературы при изучении курса «История КПСС» / Киев. технолог. ин-т пищ. пром., Винниц. общетехн. фак. ; сост. А. Н. Стадник ; ред. Р. Ю. Кигель. – Винница : Винницкая областная типография, 1964. – 19 с.
25. Некоторые вопросы ценообразования в период перехода к коммунизму / Р. Ю. Кигель // Тезисы докладов и сообщений научной конференции «Творческое развитие марксистско-ленинской теории в решениях XXII съезда и практической деятельности КПСС». – Винница, 1964.
26. Об опыте организации политико-воспитательной работы среди студентов, обучающихся на ОТФ / Р. Ю. Кигель // Тезисы выступлений и сообщений на секции политической экономии межвузовского совещания по вопросам преподавания общественных наук в системе вечернего и заочного образования. – 1964.
27. Риси нового / Р. Ю. Кігель, Ю. П. Мороховський // Роки зростання. – Вінниця : Маяк, 1964. – 10 арк.

1965

28. К вопросу об определении всеобщего закона капиталистического накопления / Р. Ю. Кигель, М. И. Дикая // Материалы научной конференции кафедр общественных наук вузов г. Винницы. – Винница, 1965.

1967

29. Солнце над Бугом / И. Г. Тельман, Р. Ю. Кигель, В. А. Птущенко. – Одесса : Маяк, 1967. – 154 с.

1969

30. Из опыта работы Винницкого филиала КПИ по повышению качества подготовки студентов общетехнического факультета / Р. Ю. Кигель ; Минвуз УССР, Учеб.-метод. каб. – Киев, 1969.

1970

31. Некоторые экономические вопросы оптимизации параметров технологических машин в процессе их эксплуатации / Р. Ю. Кигель // Наука и технический прогресс на современном этапе : тез. Винницкой гор. науч.-техн. конф. – Винница, 1970.
32. Техничко-экономическое обоснование оптимального уровня жесткости крупных станков / Р. Ю. Кигель // Оптимизация уровня жесткости крупных станков : сб. науч. тр. – 1970.

1971

33. Єдність науки та практики / Р. Ю. Кігель // Вінницька правда. – 1971. – Січ.
34. О профессиональной направленности преподавателя политической экономики / Р. Ю. Кигель, Ю. А. Степаненко // Организация учебного процесса по политэкономии. – Киев : Вища школа, 1971. – 14 л.
35. Техничко-экономические показатели новых гидроприводов технологических машин : отчет о НИР / Винниц. фил. Киевского политехн. ин-та ; исполн.: Р. Ю. Кигель, И. А. Немировский. – Винница, 1971.

1972

36. К вопросу об основном экономическом отношении при социализме / Р. Ю. Кигель // Методологические проблемы политической экономики социализма : Респ. экон. конф. – Одесса, 1972.
37. Кого назвати ерудитом / Р. Ю. Кігель // Молодь України. – 1972. – 20 верес.

1973

38. Использование кино в преподавании политической экономики / Р. Ю. Кигель, Ю. А. Степаненко // Технические средства обучения в преподавании политической экономики. – Киев : Вища школа, 1973.
39. Перспективы развития высшего инженерно-технического образования на Винничине / Р. Ю. Кигель // Коммутационно-модуляционные методы и системы для получения измерительной информации о технологических процессах : тез. докл. 3-й Респ. науч.-техн. конф. – Киев : УкрНИИНТИ, 1973.

1974

40. Основные направления научно-исследовательской работы института / Р. Ю. Кигель // Областная научно-техническая конференция, апр. 1974 г. – Винница, 1974.
41. Подготовка инженерных кадров в условиях научно-технической революции / Р. Ю. Кигель // Теоретическая электротехника и электроника : сес. науч. совета АН УССР, май 1974 г. – Винница, 1974.
42. Профессиональная направленность в преподавании политической экономии как методическая проблема / Р. Ю. Кигель, Ю. Степаненко // Экономические науки. – 1974. – № 7. – С. 104-107.

1975

43. Анализ состояния и разработка рекомендаций по совершенствованию внутризаводской специализации и кооперирования производства на 18 ГПЗ : отчет о НИР : 1701 / Винниц. политехн. ин-т ; исполн.: Р. Ю. Кигель, Б. Ф. Кирющенко. – Винница, 1975.
44. Аттестация входит в свои права / Р. Ю. Кигель, В. К. Шановский // Вестник высшей школы. – 1975.
45. Инженерний гарт : Інститут у наші дні / Р. Ю. Кігель // Вінницька правда. – 1975. – 17 квіт.
46. Наука, техніка, інженер / Р. Ю. Кігель // Вінницька правда. – 1975. – Берез.
47. Об организации учебно-производственного обучения студентов технических вузов в современных условиях : докл. зап. в Минвуз УССР / Винниц. политехн. ин-т ; Р. Ю. Кигель. – Винница, 1975.
48. Проблемы совершенствования работы в условиях научно-технической революции / Р. Ю. Кигель // Выступление на Всесоюзной научной конференции «Политико-экономические проблемы научно-технической революции», 9-12 дек. 1975 г. – 1975.
49. Стань інженером / Р. Ю. Кігель // Комсомольське плем'я. – 1975. – 5 лип.

1976

50. Воспитание любви к будущей профессии / Р. Ю. Кигель, Ю. А. Степаненко // Преподавание политической экономии и коммунистическое воспитание студентов / за ред. Ю. И. Палкина. – Киев : Вища школа, 1976.
51. К вопросу об аттестации студентов / Р. Ю. Кигель // Вестник высшей школы. – 1976.

52. На якого абітурієнта чекає інститут / Р. Ю. Кігель // Вінницька правда. – 1976.
53. Развитие научных исследований в свете решений XXV съезда КПСС / Р. Ю. Кігель // Исследование, разработка и внедрение достижений технических, естественных и общественных наук в народное хозяйство Винницкой области : тез. докл. науч.-техн. конф. – Винница, 1976.
54. Шлях в інженери / Р. Ю. Кігель // Комсомольське плем'я. – 1976. – 1 лип.

1977

55. О нормативном показателе штатов профессорско-преподавательского состава вузов / Р. Ю. Кігель. – Винница : ВПИ, 1977.

1979

56. К вопросу о путях активизации работы студентов на семинарских занятиях / Р. Ю. Кігель, Ю. А. Степаненко // Вопросы общественных наук : сб. – Киев : Вища школа, 1979. – Вып 37.

1980

57. Исследование социального развития и разработка материалов к составлению плана социального развития коллектива ВЗРТА на 1981-1985 гг. : отчет о НИР / Винниц. потехн. ин-т ; исполн.: Р. Ю. Кігель, М. И. Радомысельский, В. А. Птущенко, А. И. Вишневикий, Б. П. Штефан. – Винница, 1980.
58. Основы планового регулирования численности профессорско-преподавательского состава вузов / Р. Ю. Кігель // Экономика Советской Украины. – 1980. – № 1. – С. 68-70.
59. Планирование штатов профессорско-преподавательского состава вузов : отчет о НИР / Винниц. потехн. ин-т ; исполн.: Р. Ю. Кігель, М. И. Дикая, А. А. Чугаев. – Винница, 1980.
60. Управление качеством продукции и социальные процессы в трудовых коллективах / Р. Ю. Кігель, М. И. Радомысельский, Н. Е. Дворников, В. П. Мельник // Социально-экономические проблемы и практика управления качеством продукции в условиях научно-технического прогресса : тез. Респ. науч. конф., нояб. 1980 г. – Тернополь, 1980.

1982

61. Бригадный подряд и бригадный хозрасчет на автотранспортных предприятиях / Р. Ю. Кігель, М. И. Радомысельский. – Киев : Минпромстрой УССР, 1982.

62. Внедрение бригадно-узловой организации ремонтов и техническое обслуживание автомобилей / Р. Ю. Кигель, М. И. Радомысельский. – Киев : Минпромстрой УССР, 1982.
63. Как лучше определить штатную численность профессорско-преподавательского состава вузов? / Р. Ю. Кигель // Экономические науки. – 1982. – № 9. – С. 84-88.
64. Характер, содержание и организация труда преподавателя : метод. рек. / Р. Ю. Кигель, М. И. Дикая. – Киев : Вища школа, 1982. – 48 с. – (В помощь преподавателю-обществоведу). – Библиогр.: с. 47.

1983

65. Внедрение прогрессивной системы организации ремонтов и технического обслуживания автомобилей, обеспечивающей повышение технической готовности автопарка и совершенствование оплаты труда на Винницкой автобазе Минпромстроя УССР : отчет о НИР / Винниц. потехн. ин-т ; исполн.: Р. Ю. Кигель, М. И. Радомысельский, А. И. Вишневыский, Б. П. Штефан, Н. Е. Дворников. – Винница, 1983.
66. К вопросу о производительном и непроизводительном труде в условиях современной научно-технической революции / Р. Ю. Кигель // Экономика Советской Украины. – 1983. – № 9. – С. 25-31.
67. Об оптимальной величине лекционных потоков / Р. Ю. Кигель // Проблемы высшей школы : Респ. науч.-метод. сб. – Киев : Вища школа, 1983. – Вып. 50 : Совершенствование практической подготовки студентов.
68. Управление, экономика и прогнозирование развития высшей и средней специальной школы. Вып. 4: Научная организация и повышение эффективности труда профессорско-преподавательского состава вузов / Ч. Д. Андонович, Р. Ю. Кигель, А. М. Крипский, Н. А. Пиунова. – 1983. – 52 с. – (НИИ проблем высшей школы).

1985

69. Методические рекомендации по использованию проблемных ситуаций и задач на занятиях школ коммунистического труда и конкретной экономики по курсу «Коллективные формы организации труда. Бригадный хозрасчет» / Р. Ю. Кигель, М. И. Радомысельский, Н. Е. Дворников. – Винница : Облсофпроф, 1985.
70. О совершенствовании механизма планового регулирования численности профессорско-преподавательского состава вузов / Р. Ю. Кигель // Организация и планирование отраслей народного хозяйства : науч. сб. – Киев : Вища школа, 1985. – Вып. 81.

71. О соотношении нормативов штатов профессорско-преподавательского состава вузов и трудоемкости учебного процесса по заочному обучению / Р. Ю. Кигель // Проблемы высшей школы : Респ. науч.-метод. сб. – Киев, 1985. – Вып. 58 : Методическая работа в вузе.
72. Планы семинарских занятий по политической экономии. Докапиталистический и капиталистический способы производства / Р. Ю. Кигель, В. И. Арапова, Л. Н. Игнатов. – Винница : ВПИ, 1985.
73. Формирование системы организации кадров коллектива ВЗРТА на основе внедрения и совершенствования бригадных форм труда : отчет о НИР / Винниц. политехн. ин-т ; исполн.: Р. Ю. Кигель, М. И. Радомысельский, Л. Н. Игнатов, Н. Е. Дворников, Б. П. Штефан, А. И. Вишневский, И. Г. Федин. – Винница, 1985.

1986

74. Актуальные вопросы формирования лекционных потоков в вузах инженерно-технического профиля / Р. Ю. Кигель // Тезисы докладов научно-технической конференции. – 1986.
75. Апробация разработанных рекомендаций бригадной организации и стимулирования труда на объединении «Винницадрев» : отчет о НИР / Винниц. политехн. ин-т ; исполн.: Р. Ю. Кигель, В. Н. Бабий, В. Г. Фурик, А. И. Вишневский, А. В. Колос, Т. Ф. Юрєва. – Винница, 1986.
76. Бригадные формы труда и проблемы использования закона экономии времени в первичных трудовых коллективах / Р. Ю. Кигель, М. И. Радомысельский, Н. В. Родионова // Тезисы докладов научной конференции. – Донецк : ДГУ, 1986.
77. Бригадные формы труда и условия усиления их воздействия на конечные результаты производства / Р. Ю. Кигель, М. И. Радомысельский, Н. В. Родионова // Совершенствование хозяйственного механизма в условиях расширения экономической самостоятельности производственных объединений (предприятий) : тез. докл. Всесоюзной науч.-техн. конф., 25-27 нояб. 1986 г. – Секция 5 : Усиление воздействия хозяйственного механизма на эффективность использования трудовых ресурсов.
78. Методические указания к использованию учебных проблем и конкретных ситуаций в курсе политической экономии социализма / Р. Ю. Кигель, М. И. Радомысельский, Н. Е. Дворников. – Винница : ВПИ, 1986.
79. Опыт определения экономического эффекта от внедрения бригадного хозяйства на автотранспорте / Р. Ю. Кигель, М. И. Радомысельский, М. Н. Вайсман // Экономика Советской Украины. – 1986. – № 8.

1987

80. Определение нормативов штатов профессорско-преподавательского состава педагогических институтов с учетом трудоемкости учебного процесса / Р. Ю. Кігель ; Винниц. политехн. ін-т. – Винниця, 1987. – Деп. в ОНИ НИИВШ № 848-87.
81. Повышение уровня экономической работы и внедрение рекомендаций внутрихозяйственного расчета на объединении «Аэрогеоприбор» / Винниц. политехн. ін-т ; исполн.: Р. Ю. Кігель, А. И. Вишневыский, В. Н. Бабий, В. Г. Фурик. – Винниця, 1987.
82. Совершенствование принципов и методов нормирования труда профессорско-преподавательского состава вузов / Р. Ю. Кігель ; Винниц. политехн. ін-т. – Винниця, 1987. – Деп. в ОНИ НИИВШ № 1726-87.
83. Труд преподавателя вуза: содержание, классификация, механизм планового регулирования : монография / Р. Ю. Кігель. – Киев-Одесса : Вища школа, 1987. – 140 с. – Библиогр.: с. 135-139.

1988

84. Методические основы построения нормативной базы формирования численности профессорско-преподавательского состава вузов / Р. Ю. Кігель // Тезисы докладов областного правления научно-экономического общества. – Винниця, 1988.
85. О методических основах построения нормативной базы формирования численности профессорско-преподавательского состава вузов / Р. Ю. Кігель ; Винниц. политехн. ін-т. – Винниця, 1988. – Деп. в ОНИ НИИВШ № 434-88.
86. Учет особенностей организации учебного процесса в вузах различного профиля при определении нормативов численности профессорско-преподавательского состава по дневному обучению: вопросы теории и практики : монография / Р. Ю. Кігель ; Винниц. политехн. ін-т. – Винниця, 1988. – Деп. в ОНИ НИИВШ № 1577-88.

1989

87. О хозяйственном расчете в сфере высшего образования / Р. Ю. Кігель ; Винниц. политехн. ін-т. – Винниця, 1989. – Деп. в ОНИ НИИВШ № 1239-89.
88. Развитие хозрасчетных отношений в высшей школе / Р. Ю. Кігель, М. И. Дикая // Пути повышения эффективности внутризаводского хозрасчета : тез. докл., г. Винниця, июнь 1989 г. – Винниця, 1989.
89. Развитие хозрасчетных отношений в сфере высшего образования как фактор активизации и повышения качества научно-педагогического труда /

Р. Ю. Кигель // Активизация роли человеческого фактора в условиях перестройки хозяйственного механизма : тез. докл. регион. науч.-практ. конф. – Винница, 1989.

1990

90. Взаимосвязь и взаимообусловленность вопросов развития высших учебных заведений и организаций НИР / Р. Ю. Кигель ; Винниц. политехн. ин-т. – Винница, 1990. – Деп. в ОНИ НИИВШ № 1452-90.
91. Вопрос и теоретический и практический / Р. Ю. Кигель // Вестник высшей школы. – 1990. – № 1. – С. 49-53.
92. Вуз и хозрасчет: проблема определений стоимости подготовки специалиста с высшим образованием / Р. Ю. Кигель ; Винниц. политехн. ин-т. – Винница, 1990. – Деп. в ОНИ НИИВШ № 1009-90.
93. К вопросу о методике расчета и дифференциации нормативов штатов профессорско-преподавательского состава вузов / Р. Ю. Кигель ; Винниц. политехн. ин-т. – Винница, 1990. – Деп. в ОНИ НИИВШ № 1262-90.
94. О методике расчета и дифференциации нормативов профессорско-преподавательского состава вузов по дневному обучению / Р. Ю. Кигель // Экономика Советской Украины. – 1990. – № 5. – С. 66-72.
95. Об организации кафедр учебно-производственного обучения студентов в вузах инженерно-технического профиля / Р. Ю. Кигель ; Винниц. политехн. ин-т. – Винница, 1990. – Деп. в ОНИ НИИВШ № 991-90.
96. Рекомендации по разработке системы мер и нормативов, регламентирующих формирование и использование профессорско-преподавательского состава вузов / Р. Ю. Кигель ; Винниц. политехн. ин-т. – Винница, 1990. – Деп. в ОНИ НИИВШ 30.05.1990, № 36-08.
97. Формирование организационных, экономических и социальных условий для успешного функционирования бригадных форм организации и стимулирования труда, обеспечивающих совершенствование этих форм и усиление их воздействия на результаты работы ВЗРТА : отчет о НИР / Винниц. политехн. ин-т ; исполн.: Р. Ю. Кигель, М. И. Радомысельский, Н. В. Родионова, А. И. Вишневский. – Винница, 1990.

1991

98. О показателе бюджетных ассигнований на подготовку кадров в вузах / М. И. Дикая, Р. Ю. Кигель // Хозяйственный механизм рыночной экономики : тез. докл. регион. науч.-практ. конф. – Винница, 1991.

1992

99. Принципы формирования нормативов бюджетного (отраслевого) финансирования вузов / Р. Ю. Кігель, М. И. Дикая // Тезисы докладов научно-практической конференции / Винниц. потехн. ін-т. – Винниця : ВПІ, 1992.

1993

100. До питання про визначення нормативів бюджетного фінансування вищих учбових закладів / Р. Ю. Кігель // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 1993. – № 1. – С. 49-55.
101. Основи економічної теорії : в 2 ч. Ч. 1 : Вступ до курсу. Загальні основи формування і розвитку економічних систем : конспект лекційного курсу / Р. Ю. Кігель, М. І. Небава, М. Є. Дворніков, Л. М. Ігнатов ; Вінниц. політехн. ін-т. – Вінниця : ВПІ, 1993. – 109 с.
102. Основи економічної теорії : в 2 ч. Ч. 2 : Економічні механізми ринкової системи. Сучасне світове господарство : конспект лекційного курсу / Р. Ю. Кігель, М. І. Радомисельський, В. М. Абрамов, М. Є. Дворніков ; Вінниц. політехн. ін-т. – Вінниця : ВПІ, 1993.
103. Методичні вказівки до семінарських занять з курсу «Основи економічної теорії» для студентів бакалаврату всіх спеціальностей (крім економічних) триступеневої підготовки фахівців з вищою інженерною освітою / Вінниц. політехн. ін-т ; уклад.: Р. Ю. Кігель, М. І. Радомисельський, М. Є. Дворніков, Л. М. Ігнатов. – Вінниця : ВПІ, 1993.
104. Проблема визначення вартості підготовки спеціаліста з вищою освітою : звіт про НДР (остат.) : 10-Д-26 / Вінниц. політехн. ін-т ; викон.: Р. Ю. Кігель, М. І. Радомисельський, І. Г. Федін, М. Є. Дворніков, М. І. Небава, Н. В. Родіонова, Л. М. Ігнатов. – Вінниця, 1993.
105. Формирование экономического механизма деятельности ПО «Маяк» и его подразделений в условиях перехода к рыночной экономике : отчет о НИР (заключ.) : 6013 / Винниц. политехн. ин-т ; исполн.: Р. Ю. Кігель, М. И. Радомысльский, Н. В. Родионова, И. Т. Стукалов, Н. Е. Дворников, И. Г. Федин. – Винниця, 1993.

1994

106. Вартість підготовки спеціаліста з вищою освітою як економічна категорія / Р. Ю. Кігель // Формування ринкової економіки в Україні : тези доп. наук.-практ. конф. / Вінниц. держ. техн. ун-т. – Вінниця : ВДТУ, 1994.
107. Вища школа і перехід до ринкової економіки : монографія / Р. Ю. Кігель. – Вінниця : [б. в.], 1994. – 415 с.

108. Основи економічної теорії : в 2 ч. Ч. 1 : Загальні основи формування і розвитку економічних систем : конспект лекційного курсу / Р. Ю. Кігель, М. І. Небава, М. Є. Дворніков, Л. М. Ігнатов ; Вінниц. держ. техн. ун-т, Вінниц. коледж менеджменту. – Вінниця : ВДТУ, 1994. – 109 с.
109. Основи економічної теорії : в 2 ч. Ч. 2 : Формування сучасної ринкової системи та її економічних механізмів : конспект лекційного курсу / Р. Ю. Кігель, М. І. Радомисельський, М. Є. Дворніков, В. М. Абрамов ; Вінниц. держ. техн. ун-т, Вінниц. коледж менеджменту. – Вінниця : ВДТУ, 1994. – 84 с.

1997

110. Методичні вказівки до семінарських занять з курсу «Основи економічної теорії» для студентів всіх спеціальностей (крім економічних) ступеневої підготовки спеціалістів з вищою технічною освітою / Вінниц. держ. техн. ун-т ; уклад. Р. Ю. Кігель. – Вінниця : [б. в.], 1997. – 46 с.
111. Основи економічної теорії : навч. посіб. Ч. 1 : Сучасна ринкова економічна система / Р. Ю. Кігель, Л. М. Ігнатов, М. І. Радомисельський : Вінниц. держ. техн. ун-т, Вінниц. коледж менеджменту. – Вінниця : [б. в.], 1997. – 84 с.

1998

112. Основи економічної теорії : навч. посіб. / Р. Ю. Кігель, М. І. Радомисельський, Л. М. Ігнатов, М. Є. Дворніков ; Вінниц. держ. техн. ун-т. – Вінниця : ВДТУ, 1998. – 207 с. – Бібліогр.: с. 206.

Публікації про життя та діяльність Р. Ю. Кігеля

1. Він стояв у витоків університету (до 90-річчя професора Р. Ю. Кігеля, першого керівника університету) [Електронний ресурс] // Науково-технічна бібліотека Вінницького національного технічного університету : вебсайт. – Режим доступу: <https://lib.vntu.edu.ua/news/144.html> (дата звернення: 11.03.2025).
2. Вінницький національний технічний університет: 50 років розвитку. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – С. 6-8.
3. Вінницькому національному технічному університету 50 [Електронний ресурс] / Б. І. Мокін // Мокін Борис Іванович : персон. сайт. – Режим доступу: http://www.mokin.com.ua/public_work/publicism/b12/bs/5967.html#YEznpNlzbcs (дата звернення: 11.03.2025).
4. Вінницькому політехнічному інституту – 20 років / Б. І. Мокін // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 1993. – № 1. – С. 5-7.
5. ВНТУ відзначив півстолітній ювілей власної незалежності і 30-ліття в статусі університету [Електронний ресурс] // Часопис «Імпульс». – 2024. – 19 квіт. – Режим доступу: <https://vntu.edu.ua/uk/news/vntu-vidznachyv-pivstolitniy-yuviley-vlasnoyi-nezalezhnosti-i-30-littya-v-statusi-universytetu-2701.html> (дата звернення: 24.03.2025).
6. 95 років тому народився Кігель Роман Юрійович // ВНМУ ім. М. І. Пирогова: ювілеї, події, дати – 2020 : календар знаменних і пам'ятних дат / уклад.: О. А. Юрчишина, В. В. Кокус ; відп. за вип. Н. М. Кравчук. – Вінниця, 2019. – С. 97-98.
7. До 50-річчя ВНТУ : Виступ ректора, академіка Бориса Мокіна на урочистостях 20 квітня // Імпульс. – 2010. – № 4 (695). – С. 3-6.
8. Завершення вибіркового літопису на папері, або Університету – 50 / Борис Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – С. 509-512.
9. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2025 року : хронол. довід. [Електронний ресурс] / уклад.: О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена ; ред. С. В. Лавренюк ; відп. за вип. Г. М. Слотюк ; Упр. культури та креат. індустрій Департаменту гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін., ВОУНБ ім. В. Отамановського. – Вінниця, 2024. – Зі змісту: 100 років від дня народження Романа Юрійовича Кігеля (22.08.1925, м. Черкаси – 03.07.1997, м. Вінниця), економіста, кандидата економічних наук, професора. Учасник Другої світової війни. Досліджував проблеми економічної теорії та вдосконалення механізму регулювання праці професорсько-викладацького складу в закладах вищої освіти.

10. Історіографія проблеми професійної підготовки фахівців для економічної галузі у ЗВО України в 60-ті–80-ті роки ХХ століття / Д. С. Федун // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – 2021. – № 74, т. 1. – С. 33-39. – Доступно з Інтернету: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/74/part_1/8.pdf. – Зі змісту: «Р. Кігель вивчав історичні аспекти розвитку економічної освіти 1980-х років, що передували періоду її трансформації до ринкових орієнтирів. ... Професійну спрямованість у викладанні політичної економії як проблему вивчали Р. Кігель і Ю. Степаненко. У своїх дослідженнях вони зійшлися на думці, що для з'ясування закономірностей капіталістичних і соціалістичних виробничих відносин у процесі вивчення економічних дисциплін необхідно допомогти студенту зрозуміти місце інженера-економіста в економічному ладі суспільства. Для вирішення цього завдання вони пропонували відповідно до програми курсу сформулювати методичні прийоми і питання, що дозволяють від теми до теми розкривати соціальні аспекти праці інженера-економіста».
11. Історія створення Вінницького політехнічного інституту [Електронний ресурс] / Сергій Лютворт // Facebook. Сергій Лютворт. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/share/16VupBaBok/?mibextid=wwXlfr> (дата звернення: 06.05.2025).
12. Кігель Роман Юрійович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%96%D0%B3%D0%B5%D0%BB%D1%8C_%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD_%D0%AE%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%877 (дата звернення: 11.03.2025).
13. Кігель Роман Юрійович / М. І. Небава, М. І. Пашенко // Енциклопедія Сучасної України. Т. 13 : Кіі-Кок / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Желязняк ; НАН України, Наукове товариство ім. Шевченка, Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України. – Київ : Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – С. 148-149. – Доступно з Інтернету: <https://esu.com.ua/article-6778> (дата звернення: 11.03.2025).
14. Мої літа – моє багатство... : [про засновника та керівника Вінницького політехнічного інституту Р. Ю. Кігеля] / Ірина Зянько // Імпульс – 1995. – № 8 (535). – С. 25-27.
15. Перша лекція / Г. Котлярова // За інженерні кадри : щомісячник Вінницького політехнічного інституту. – 1993. – № 2 (517). – С. 8.
16. Про присвоєння почесних звань України працівникам освіти : Указ Президента України від 28.11.1995 р. № 1091/95 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : вебсайт. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1091/95#Text> (дата звернення: 21.03.2025). – Зі змісту: За значний внесок у розвиток національної освіти, впровадження нових методів навчання і виховання молоді присвоїти почесне звання «Заслужений працівник народної освіти України» Кігелю Роману Юрійовичу – завідувачому кафедрі Вінницького державного технічного університету.

17. 50-річчя ВНТУ [Електронний ресурс] / Б. І. Мокін // Часопис «Імпульс». – 2010. – 21 квіт. – Режим доступу: https://impuls.vntu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=746%3A2010-04-21+00%3A00%3A00&catid=4%3A2014-02-07-12-35-57&Itemid=2&lang=en (дата звернення: 20.03.2025).
18. Роман Юрійович Кігель (1925-1997) [Електронний ресурс] // Персоналії. Знакові постаті ВНТУ та Вінниччини. – Режим доступу: <https://postati.vntu.edu.ua/> (дата звернення: 21.03.2025).
19. Техуніверситет починався з факультету Інституту харчової промисловості. Три події відзначили у виші [Електронний ресурс] / Віктор Скрипник // 20 хвилин : інформ. сайт. – 2024. – 21 квіт. – Режим доступу: <https://vn.20minut.ua/Podii/tehuniveristet-pochinavsya-z-fakultetu-institutu-harchovoyi-promislovo-11924464.html> (дата звернення: 24.03.2025). – Зі змісту: Відзначення ювілейного Дня університету розпочалося з відкриття меморіальної дошки на головному корпусі вишу. Вона присвячена пам'яті засновника навчального закладу Романа Кігеля, професора, кандидата економічних наук, заслуженого працівника народної освіти України. Ректор ВНТУ, професор Віктор Біліченко: «... Роман Кігель був і деканом загальнотехнічного факультету, і директором Вінницької філії КПІ, і ректором Вінницького політехнічного інституту. Він очолював навчальний заклад майже 16 років. Причому, керував талановито. Про це свідчать швидкі темпи розвитку матеріально-технічної бази і створення науково-педагогічного колективу. Засновник нашого закладу Роман Кігель був учасником Другої світової війни, мав державні нагороди, зокрема медаль «За перемогу над Німеччиною».

Іменний покажчик

Абрамов В. М. 102, 109

Андонович Ч. Д. 68

Арапова В. И. 72

Бабий В. Н. 75, 81

Безкровний П. М. 19

Вайсман М. Н. 79

Вишневский А. И. 57, 65, 73, 75, 81, 97

Дворніков М. Є. (Дворников Н. Е.) 60, 65, 69, 73, 78, 101-105, 108, 109, 112

Дика М. І. (Дикая М. И.) 13, 15, 16, 28, 59, 64, 88, 98, 99

Іванова Е. В. (Иванова Е. В.) 13, 15, 16

Ігнатов Л. М. (Игнатов Л. Н.) 72, 73, 101, 103, 104, 108, 111, 112

Кирющенко Б. Ф. 43

Колос А. В. 75

Крипский А. М. 68

Мельник В. П. 60

Мороховський Ю. П. 27

Небава М. І. 101, 104, 108

Немировский И. А. 35

Пиунова Н. А. 68

Птущенко В. А. 29, 57

Радомисельський М. І. (Радомысельский М. И.) 37, 60-62, 65, 69, 73, 76-79, 97, 102-105, 109, 111, 112

Родіонова Н. В. (Родионова Н. В.) 76, 77, 97, 104, 105

Стадник А. Н. 24

Степаненко Ю. А. 13, 15, 16, 21, 34, 38, 42, 50, 56

Стукалов И. Т. 105

Тельман И. Г. 29

Федін І. Г. (Федин И. Г.) 73, 104, 105

Фурик В. Г. 75, 81

Чугаев А. А. 59

Шановський В. К. 44

Штефан Б. П. 57, 65, 73

Юрєва Т. Ф. 75

Зміст

ВІД УКЛАДАЧІВ	5
ПОСТАТЬ, З ЯКОЇ ПОЧАВСЯ УНІВЕРСИТЕТ	6
ВІН СТОЯВ БІЛЯ ВИТОКІВ СТВОРЕННЯ УНІВЕРСИТЕТУ	8
ОСНОВНІ ВІХИ БІОГРАФІЇ	11
СЛОВО, ЩО ЗАЛИШИЛОСЬ.....	14
ВІННИЦЬКОМУ ПОЛІТЕХНІЧНОМУ – 20 РОКІВ ВІДПОВІДІ НА ЧОТИРИ ЗАПИТАННЯ.....	14
У ДЕНЬ, КОЛИ ЙОМУ БУЛО 70... ..	16
МОЇ ЛІТА – МОЄ БАГАТСТВО.....	16
У СЕРЦЯХ І СПОГАДАХ	19
БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ	34
ПУБЛІКАЦІЇ ПРО ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ Р. Ю. КІГЕЛЯ.....	46
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	49

Наукове видання

Роман Юрійович Кігель

Біобібліографічний покажчик до 100-річчя з дня народження засновника Вінницького політехнічного інституту (Вінницький національний технічний університет)

Підписано до друку 18.07.2025 р.
Папір офсетний. Формат 29,7x42 1/4.
Ум. друк. арк. 3,12.
Наклад 25 прим. Зам. № 2025-029.

Вінницький національний технічний університет,
РВВ ВНТУ, НТБ ВНТУ,
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95, ВНТУ,
головний корпус, к. 114.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.

Віддруковано в Вінницькому національному технічному університеті,
в редакційно-видавничому відділі.

21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ, головний корпус, к. 114.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.

